RETSMØDERAPPORT
i sag 91/87 *

I — Faktiske omstændigheder, retlig baggrund og retsforhandlinger

Firma Erzeugergemeinschaft Gutshof-Ei (herefter benævnt »sagsøgeren«) er ægproducent. Til brug for de æg i kvalitetsklasse A, der bringes i omsætning af sagsøgeren, anvendes på små pakninger angivelsen: Kvalitetsklasse A »friske«.

I 1985 udtog myndighederne i Land Rheinland-Pfalz (herefter benævnt »sagsøgte«) en prøve af disse æg i et supermarked for at kontrollere mærkningen. Sagsøgte meddelte derpå sagsøgeren, at den omtalte mærkning stred mod artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2772/75. Denne bestemmelse har følgende ordlyd:

»Æggene inddeles i følgende kvalitetsklasser:

Klasse A eller friske;

Klasse B eller 2. kvalitet eller konserverede;

Klasse C eller frasorterede, bestemt for levnedsmiddelindustrien«.

Sagsøgte var af den opfattelse, at denne bestemmelse kun tillader den alternative anvendelse af angivelserne »klasse A« eller »friske«.

Sagsøgeren mente derimod, at også den samtidige anvendelse af de to udtryk var retmæssig og påberåbte sig i den henseende artikel 21 i nævnte forordning som affattet ved Rådets forordning nr. 1831/84 af 19. juni 1984 om ændring af forordning nr. 2772/75 (EFT L 172, s. 2), der har følgende ordlyd:

»Pakningerne må kun forsynes med de i denne forordning omhandlede angivelser.

På små pakninger kan følgende yderligere oplysninger imidlertid angives:

a) ...

b) ...

c) Salgsfremmende oplysninger, såfremt disse og den måde, de fremtræder på, ikke kan vildlede køberen...«

Sagsøgeren henviste endvidere til den trettende og fjortende betragtning til forordning nr. 2772/75. Disse lyder:

»Mærkningen af 'friske æg' kan gøres frivillig, idet mærkningspligten for de øvrige æg garanterer for, at det er let at skelne; den, der bringer 'friske æg' på markedet, bør

* Processprog: Tysk.

have adgang til i reklameøjemed at anbringe andre angivelser på disse æg.«

Da sagsøgte trods sagsøgerens indvendinger fastholdt sin retsopfattelse, har sagsøgeren i januar 1986 anlagt sag ved Verwaltungsgericht Neustadt an der Weinstraße med påstand om, at det fastslås, at den af sagsøgeren anvendte mærkning af små pakninger er i overensstemmelse med de fællesskabsretlige regler om mærkning af æg. Den forelæggende ret har navnlig rejst det spørgsmål, om forordning nr. 2772/75 ikke rummer en uklarhed, for så vidt som artikel 21 forbyder andre angivelser end de hjemlede, mens der i præamblen tales om muligheden for andre angivelser i reklameøjemed.

Verwaltungsgericht har derfor ved kendelse af 20. marts 1987 forelagt Domstolen følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

»Skal Rådets forordning (EØF) nr. 2772/75 af 29. oktober 1975 om handelsnormer for æg (EFT L 282, s. 56), som affattet ved forordning (EØF) nr. 1831/84 af 19. juni 1984 (EFT L 172, s. 2), som berigtiget ved EFT L 197, s. 66, som affattet ved forordning (EØF) nr. 3341/84 af 28. november 1984 (EFT L 312, s. 7), og forordning (EØF) nr. 3791/85 af 20. december 1985 (EFT L 367, s. 6) fortolkes således, at små pakninger med æg af kvalitetsklasse A i henhold til forordningens artikel 6, stk. 1, og artikel 21, sammenholdt med forordningens præambel, kun må forsynes enten med angivelsen kvalitetsklasse A eller med angivelsen 'friske', eller er det også lovligt at anvende de to betegnelser kumulativt?«

Forelæggelseskendelsen er registreret på Domstolens Justitskontor den 24. marts 1987.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der indgivet skriftlige indlæg af sagsøgeren ved advokat Volkmann-Schluck, advokatfirmaet Modest, Gündisch og Landry, Hamburg, og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent P. Karpenstein, som befuldmægtiget.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse. Ved beslutning af 30. september 1987 har Domstolen i henhold til artikel 95, stk. 1 og 2, i procesreglementet, henvist sagen til Anden Afdeling.

II — Skriftlige indlæg for Domstolen

Sagsøgeren har anført, at det siden slutningen af 60'erne har været sædvane tillige at betegne friske æg i kvalitetsklasse A som »friske«. Hermed skal — for at give forbrugeren en bedre oplysning — den abstrakte kvalitetsklassebetegnelse yderligere konkretiseres gennem det kendetegn, der udmærker disse æg, nemlig begrebet »friske«. Det er her tale om synonyme angivelser, der beskriver ét og samme forhold, nemlig den omstændighed, at det drejer sig om æg, der opfylder minimumskravene i artikel 7 i forordning nr. 2772/75.

Ifølge artikel 18, stk. 1, i forordning nr. 2772/75 er visse minimumsoplysninger obligatorisk foreskrevet, således blandt andet kvalitetsklassen efter litra c). Artikel 6, stk. 1, hjemler imidlertid to muligheder, for så vidt angår betegnelsen af kvalitetsklasserne, nemlig gennem »kvalitetsklasse A« eller »friske«. Ved at sammenholde disse bestemmelser fremgår det, at i det mindste én af kvalitetsbetegnelserne skal påføres små pakninger. Derimod er det intetsteds bestemt, at den samtidige anvendelse af de to tilladte angivelser er forbudt, tværtimod: artikel 21 i forordning nr. 2772/75, som ændret ved forordning nr. 1831/84 bestemmer, at salgsfremmende oplysninger, der ikke er vildledende, er lovlige. I den første betragtning til Rådets forordning nr. 3341/84 af 28. november 1984 om ændring af forordning nr. 2772/75 og om fastsættelse af særlige bestemmelser for anvendelsen af forordning nr. 1831/84 (EFT L 312, s. 7) anføres det med hensyn til ændringsforordningen nr. 1831/84, at ændringen af forordning nr. 2772/75 er sket

»på baggrund af de erfaringer, der er indvundet siden indførelsen af de fælles handelsnormer for æg, og under hensyn til handelssædvanen samt med henblik på en bedre forbrugeroplysning«.

Endelig kan sagsøgeren ikke indse, hvorledes der på grundlag af den omtvistede mærkning kan foreligge nogen mulighed for at vildlede forbrugeren. Begrebet »kvalitetsklasse A« beskriver egenskaben »friske« ligesom også omvendt »friske æg« må svare til »kvalitetsklasse A«. Forbrugeren har i mange år været vant til, at æg i »kvalitetsklasse A« også er blevet betegnet som »friske«. Køberne ved endvidere, at særligt friske æg i overensstemmelse med artikel 19 i forordning nr. 2772/75 må forsynes med ordet »ekstra«, der skal påtrykkes en særlig banderole. En forvekslingsmulighed mellem betegnelserne »ekstra« og »friske« er på forhånd udelukket. Da begrebet »friske« alene har karakter af en rammende forklaring af »kvalitetsklasse A«, der skal angives, er en vildledning på forhånd ganske udelukket, idet betegnelsen »friske« præcis beskriver det samme forhold som begrebet »kvalitetsklasse A«, nemlig at minimumskravene til friskheden som opstillet ved handelsnormerne er opfyldt.

Kommissionen er derimod af den opfattelse, at de to angivelser, der er tale om, kun kan anvendes alternativt, idet den ene udelukker den anden. Herfor taler ikke alene ordlyden af fællesskabsordningen, men også systematikken bag den og det formål, der forfølges hermed.

For den første kvalitetsklasse af æg tillader artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2772/75 anvendelsen af udtrykkene »klasse A« eller »friske«. Anvendelsen af bindeordet »eller« viser, at producenten, hhv. distributøren, ganske vist har valgfrihed med hensyn til disse udtryk, men at de ikke samtidig kan anvendes sideordnet. Dersom lovgiver havde villet tillade den samtidige anvendelse, havde han ikke gjort brug af bindeordet »eller«; han ville i så fald have anvendt formlen »og/eller«, eller han måtte entydigt have fastsat, at de to udtryk også gerne måtte anvendes sideordnet.

Ifølge Domstolens dom af 25. juni 1986 i sag 130/85 (Sml. s. 2035) må man gå ud fra, at betegnelser, der ikke udtrykkeligt er tilladt ifølge de fællesskabsretlige handelsnormer for æg, ikke må benyttes. Denne opfattelse støttes også af den omstændighed, at de af Rådet gennemførte regler er definitive. De har i øvrigt fundet en udtrykkelig bekræftelse ved artikel 21, stk. 1, i forordning nr. 2772/75. Tvivlen kan således kun gå på, hvorvidt andre bestemmelser i forordningen giver holdepunkter for en vid fortolkning af artikel 6, stk. 1. Dette er ikke tilfældet.

Således taler artikel 19 i forordning nr. 2772/75, der foruden angivelsen »kvalitetsklasse A« også tillader en særlig banderole med påtrykningen »ekstra«, imod sagsøgerens opfattelse. Netop det udtrykkelige holdepunkt for en undtagelse for særligt friske æg viser, at fællesskabslovgiver ved at tillade anvendelsen af udtryk, der kan anvendes supplerende eller kumulativt, har villet forholde sig yderst tilbageholdende.

Vedrørende artikel 21 i forordning nr. 2772/75 — som affattet ved forordning nr. 1831/84, hvorefter der på små pakninger må anføres »salgsfremmende oplysninger« — anføres det, at heller ikke den nye affattelse af denne bestemmelse — lige så lidt som den gamle — giver grundlag for den samtidige anvendelse af de omhandlede udtryk, fordi disse kan vildlede forbrugeren og således indebære en tilsidesættelse af formålet med fællesskabsordningen.

Ved fastlæggelsen af kvalitetsklasserne tages der med forordning nr. 2772/75 i første række sigte på at skabe enkelthed og lette forståelsen, således som det fremgår af den syvende og tolvte betragtning. Det er åbenbart, at fællesskabslovgiver ved indførelsen af kun tre kvalitetsklasser og fastsættelsen af klare og snævert begrænsede betegnelser i første række har villet tage hensyn til forbrugernes interesser. For at undgå vildledning skete dette gennem indførelsen af en ordning, der er så enkel og let forståelig som mulig.

En fortolkning, der giver virksomhederne adgang til efter eget valg at anvende udtrykkene kumulativt eller alternativt, lader sig vanskeligt forene med dette formål, idet den uerfarne forbruger, der ved æg af samme kvalitets- og prisklasse dels konfronteres med angivelsen »kvalitetsklasse A« dels med angivelsen »kvalitetsklasse A — friske«, som regel vil beslutte sig for den pakning, der betoner varens friskhed. Ved fuldstændig ensartet kvalitet vil der med andre ord gennem anvendelsen af angivelsen »friske« blive vakt forestillinger, der går videre end til blot at henføre æggene til kvalitetsklasse A.

Afsluttende har Kommissionen henvist til, at den i modsætning til den forelæggende ret ikke ser nogen modsigelse mellem artikel 21 i forordning nr. 2772/75 og den fjortende betragtning til denne. Dette er i det foreliggende tilfælde ikke relevant allerede af den grund, at der kun tales om påtrykning på æggene selv, derimod ikke de tilladte angi-

velser på pakningerne. I øvrigt viser betragtningens tilblivelseshistorie, at fællesskabslovgiver ikke på noget tidspunkt har haft til hensigt at godkende yderligere angivelser, der ikke er hjemlet i selve fællesskabsordningen.

Af disse grunde foreslår Kommissionen, at der gives Verwaltungsgericht følgende svar:

»Artikel 6, stk. 1, og artikel 21 i forordning nr. 2772/75, som affattet ved forordning nr. 1831/84, skal fortolkes således, at de kun tillader en alternativ anvendelse af angivelserne 'kvalitetsklasse A' eller 'friske' på små pakninger med æg, hvorimod det ikke er tilladt at anvende de to angivelser samtidig.«

K. Bahlmann
Refererende dommer